II

(Retsakter hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 11. december 1986

om en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85

(IV/261 A — Belgische Vereniging der Banken/Association Belge des Banques)

(Kun den franske og den nederlandske udgave er autentiske)

(87/13/EØF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab,

under henvisning til Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962, første forordning om anvendelse af bestemmelserne i traktatens artikel 85 og 86 [1], senest ændret ved akten vedrørende Spaniens og Portugals tiltrædelse, særlig artikel 6 og 8,

under henvisning til den anmeldelse og begæring om negativattest, som Belgische Vereniging der Banken/Association Belge des Banques indgav den 31. oktober 1962 vedrørende en række overenskomster, aftaler og henstillinger angående bankforretninger og omfattende næsten samtlige banker, der er etableret i Belgien,

under henvisning til den anmeldelse, der er blevet offentliggjort i hovedtræk [2], jf. artikel 19, stk. 3, i forordning nr. 17,

efter høring af Det rådgivende Udvalg for Kartel og monopolspørgsmål, og

ud fra følgende betragtninger:

I. SAGSFREMSTILLING

(1) Belgische Vereniging der Banken/Association Belge des Banques, i det følgende benævnt BVB/ABB-sammenslutningen, indgav den 31. oktober 1962, jf. artikel 5 i forordning nr. 17, anmeldelse til Kommissionen vedrørende en række aftaler, der inden for sammenslutningen var blevet indgået mellem dens medlemmer. Formålet med anmeldelsen var at opnå negativattest, hvad angår anvendelsen af artikel 85, stk. 1, på disse aftaler, subsidiært fritagelse i henhold til artikel 85, stk. 3, for forbudet i samme artikels stk. 1.

A. Belgiske Vereniging der Banken/Association Belge des Banques

(2) BVB/ABB-sammenslutningen med hjemsted i Bruxelles blev oprettet den 1. december 1936. I henhold til artikel 3 i sammenslutningens vedtægter har sammenslutningen til formål at repræsentere branchen, at varetage og fremme branchens interesser samt behandle sociale spørgsmål og undersøge ethvert spørgsmål af interesse for sammenslutningens medlemmer. For at nå dette mål bestræber sammenslutningen sig navnlig på at etablere faste kontakter mellem sammenslutningens medlemmer, at definere og redegøre for bankbranchens politik og bl.a. fremme udarbejdelsen af normer af overenskomstmæssig art med henblik på at lette organisationen og udøvelsen af bankerhvervet.

(3) Som medlemmer af BVB/ABB-sammenslutningen kan optages banker, der er etableret i Belgien, herunder datterselskaber og filialer af udenlandske banker, og som er opført på den liste, der offentliggøres af det belgiske banktilsyn (Commission bancaire), der fører tilsyn med banker i Belgien. Hvorvidt en bank kan optages som medlem af sammenslutningen, afgøres af BVB/ABB-sammenslutningens direktionsudvalg. Pr. 1. juni 1986 var 84 af de 86 banker, der stod opført på denne liste, medlemmer af BVB/ABB-sammenslutningen.

[1] EFT nr. 13 af 21. 2. 1962, s. 204/62.
[2] EFT nr. C 199 af 8. 8. 1986, s. 2.

(4) BVB/ABB-sammenslutningen har som organer en generalforsamling, et direktionsudvalg, en formand, et forretningsudvalg, specialsektioner samt regionale sektioner og en generaldirektør. Direktionsudvalget er sammensat af medlemmer fra forretningsudvalget (formand, næstformænd og generaldirektør), direktionsformændene i Generale de Banque, Banque Bruxelles Lambert, Kredietbank og Banque de Paribas de Belgique samt formændene for de fire specialsektioner (de specialiserede private regionalbanker, de mellemstore banker, de udenlandske banker og de belgiske banker, som tilhører udenlandske bankkoncerner); det er direktionsudvalget, der fastlægger BVB/ABB-sammenslutningens generelle politik og holdning udadtil, navnlig i forhold til de offentlige myndigheder, og som enstemmigt godkender de normer, der skal gælde, og som er af overenskomstmæssig art.

B. Den belgiske finanssektor

1. *Bankerne inden for finanssektoren, grupperet efter indlån*

(5) De forskellige finansieringsinstitutters andel i procent af de samlede indlån fra kunder var pr. 31. december 1984 [1]:

— banker:	42,8,
— offentlige kreditinstitutter:	40,6,
— private sparekasser:	16,1,
— kreditselskaber:	0,5.

(6) Bankernes andel af dette samlede indlån er langsomt stigende, men har siden 1975 stabiliseret sig (bankernes andel var på det tidspunkt 39,6 %). Denne stigning i indlån er sket på bekostning af de offentlige kreditinstitutter (hvis andel var på 44,9 % i 1975) og skyldes en stigning i de internationale indlån, som siden 1975 er fordoblet gradvist: internationale indlån androg 10,9 % ud af 42 % i 1982 mod 5,4 % ud af 39,6 % i 1975 [2].

2. *Bankerne inden for finanssektoren, grupperet efter balancens størrelse*

(7) Det samme — omend mere udtalte — fænomen gør sig gældende med hensyn til den udvikling, der har fundet sted i de forskellige finansieringsinstitutters andele i den samlede balance. Disse andele i procent [1] udgjorde ved udgangen af 1984:

— banker:	68,8,
— offentlige kreditinstitutter:	22,4,
— private sparekasser:	8,3,
— kreditselskaber:	0,5.

(8) Bankernes andel var i 1975 på kun 56,1 %, medens de offentlige kreditinstitutters andel stadig var på 32,5 %. Den internationale balance tegnede sig i 1982 for to tredjedele af bankernes andel (44,2 % af den samlede balance inden for finanssektoren), medens den i 1975 [3] kun tegnede sig for to femtedele af den samlede balance (26,1 % af den samlede balance).

C. De anmeldte aftaler

1. *Anmeldelse samt ajourføring heraf*

(9) Den 31. oktober 1962 indgav BVB/ABB-sammenslutningen anmeldelse til Kommissionen af otte overenskomster og ti aftaler, der inden for sammenslutningen var blevet indgået mellem dens medlemmer, samt syv henstillinger udstedt af sammenslutningen, idet den samtidig for hver aftale angav de banker, der var medlemmer af BVB/ABB-sammenslutningen, og som deltog i aftalerne, ligesom den også angav, hvilke banker der foretog anmeldelse, samt på hvilken dato aftalerne trådte i kraft.

(10) Som svar på en begæring om oplysninger, som Kommissionen tilsendte sammenslutningen den 6. november 1975, jf. artikel 11 i forordning nr. 17, fremsendte BVB/ABB-sammenslutningen den 23. januar 1976 en fortegnelse over de overenskomster, aftaler og henstillinger, der var i kraft på denne dato, samt en fortegnelse over de banker, der hverken helt eller delvis deltog i aftalerne, ligesom den også fremsendte de ændrede eller nye aftaler.

(11) Den 14. juli 1981 tog Domstolen i Züchner/Bayerische Vereinsbank-dommen [4] stilling til en række punkter, der stadig syntes uafklarede, og som vedrørte spørgsmålet om anvendelse af traktatens konkurrenceregler på aftaler indgået mellem banker. Som følge af denne dom og af den undersøgelse, som Kommissionens tjenestegrere havde foretaget i de enkelte — dengang ti — medlemsstater vedrørende de nationale aftaler, der var indgået mellem banker med hensyn til provision for udførte bankforretninger, fremsendtes der den 3. maj 1983 en ny begæring om oplysninger til BVB/ABB-sammenslutningen. Som svar på denne begæring gav BVB/ABB-sammenslutningen den 13., 21. og 27. juni 1983 Kommissionen meddelelse om de ændringer, der var foretaget i de allerede anmeldte aftaler, og fremsendte samtidig de nye aftale, der var blevet indgået siden 1976, og hvoraf en række på det tidspunkt var ved at blive omarbejdet. På en ny begæring om ajourføring, som Kommissionen fremsendte den 26. juli 1984, afgav BVB/ABB-sammenslutningen den 5. september 1984 svar, idet den angav de vigtigste ændringer, der havde fundet sted siden juni 1983.

---

[1] Les banques au sein du secteur financier en 1984 — Aspects et documents, nr. 42, s. 30 — BVB/ABB; oktober 1985.

[2] Les banques au sein du secteur financier depuis 1975 — bind I — Analyse Comparative — Aspects et documents, nr. 29, s. 19 — BVB/ABB, maj 1984.

[3] Les banques au sein du secteur financier depuis 1975 — bind I — Analyse Comparative — Aspects et documents, nr. 29, s. 18 — BVB/ABB, maj 1984.

[4] Sag 172/80, Sml. 1981, s. 2021.

2. *Aftaler, der var i kraft på det tidspunkt, hvor meddelelsen af klagepunkter blev fremsendt*

(12) Af denne sidste ajourføring fremgår det, at der — på det tidspunkt, hvor meddelelsen af klagepunkter blev fremsendt, nemlig den 13. juni 1985 — var tolv overenskomster, to aftaler og otte henstillinger i kraft (disse aftalers forskellige benævnelse følger ikke en forudfastsat og bestemt systematik; aftalerne var for så vidt angår deres virkninger identiske, bortset fra overenskomsterne, i henhold til hvilke der kunne pålægges sanktioner, dersom bestemmelserne heri ikke overholdtes):

(13) a) Overenskomsterne

AC1: Konti og indlån.

AC2: Indløsning af checks og veksler.

AC2bis: Indløsning af veksler i belgiske francs trukket på Belgien.

AC3: Gebyrer for værdipapirer i åbent depot.

AC4: Indløsning af kuponer, udbetaling af udbytte af værdipapirer.

AC5: Diverse værdipapirtransaktioner.

AC6: Leje af bankbokse.

AC7: Gennemførelse af branchemæssige overenskomster, som er indgået eller skal indgås mellem banker, der driver virksomhed i Belgien.

AC8: Konkurrencespørgsmål.

AC9: Internationale betalinger og valutaforretninger.

AC10: Betingelserne for indløsning af veksler og checks i direkte eller indirekte relation til udlandet samt betingelserne for varetransaktioner i direkte eller indirekte relation til udlandet og for rembours.

AC11: Betingelserne for banker og bankforbindelser etableret i udlandet.

b) Aftalerne

AA2: Artikel 45 i den uniforme lov om veksler og solaveksler.

AA4: Rationalisering af arbejdsgangen i forbindelse med den kontrol, der udøves, når der gøres indsigelse mod brugen af værdipapirer.

c) Henstillingerne

AR1: Indførelse i den belgiske lovgivning af Fællesskabets sjette momsdirektiv.

AR2: Vederlagsfri valutaoverførsel mellem banker.

AR7: Fremme af brugen af checks.

AR8: Gennemførelse af beslutninger truffet af Conference Internationale pour la Rationalisation dans les Rapport Interbancaires (CIRIB).

AR9: Privatlån.

AR11: Overholdelse af overenskomster og aftaler mellem banker.

AR13: Rationalisering af bankvæsenet.

AR15: Beskyttelse mod væbnet overfald.

3. *Klagepunkternes genstand*

(14) Klagepunkterne vedrører kun de aftaler, der omhandler de af bankerne beregnede provisioner for udførte bankforretninger. Klagepunkterne omfatter alså ikke overenskomsten AC1 vedrørende konti og indlån, da Kommissionen indtil videre forbeholder sig sin stillingtagen vedrørende denne overenskomst, hvis bestemmelser primært vedrører indlånsrenten.

(15) Med hensyn til en del af de aftaler, der er omfattet af klagepunkterne, har Kommissionen i sin meddelelse af klagepunkter, der blev fremsendt den 13. juni 1985, udtalt, at den ikke ville betragte følgende aftaler som konkurrencebegrænsende, aftale AA4 og henstillingerne AR1, AR2, AR7, AR8, AR9, AR13 og AR15.

(16) Kommissionen har derimod i samme skrivelse meddelt, at den har til hensigt at nedlægge forbud mod de resterende aftaler, dvs. overenskomsterne AC2, AC2bis, AC3, AC4, AC5, AC6, AC7, AC8, AC9, AC10 og AC11, samt aftalen AA2 og henstillingen AR11.

4. *BVB/ABB-sammenslutningen afstår fra visse anmeldte aftaler*

(17) Efter at klagepunkterne var blevet fremsendt, og på baggrund af de drøftelser, som dernæst fandt sted mellem BVB/ABB-sammenslutningen og Kommissionens generaldirektorat for konkurrence, meddelte BVB/ABB-sammenslutningen ved skrivelse af 8. april 1986, at den med virkning fra 1. april 1986 afstod fra visse aftaler i deres helhed og delvis for så vidt angår andre aftaler.

(18) Følgende aftaler er blevet fuldstændig opgivet, nemlig overenskomsterne AC2, AC2bis, AC3, AC6, AC7, AC8 og AC11 samt henstillingen AR11. De øvrige aftaler, nemlig overenskomsterne AC4, AC5, AC9 og AC10 samt aftalen AA2, er til dels blevet opgivet; navnlig er alle bestemmelser vedrørende provisioner og gebyrer for bankforretninger med kunder udgået.

D. Denne beslutnings anvendelsesområde

(19) BVB/ABB-sammenslutningen har i aftalen AA2 fjernet enhver bestemmelse om provision og gebyrer samt enhver anden henvisning til provisioner i det hele taget, således at den pågældende aftale herefter ikke længere er konkurrencebegrænsende og derfor kan sidestilles med de aftaler af lignende art, der er omtalt ovenfor under nr. 15.

(20) Nærværende beslutning omfatter således kun de tre overenskomster vedrørende den provision, der opkræves i forbindelse med transaktioner mellem banker: den ene overenskomst, der vedrører forskellige værdipapirtransaktioner, afløser de tidligere overenskomster AC4 og AC5, og de to andre overenskomster, der vedrører valutaforretninger og kommercielle transaktioner med udlandet, afløser de tidligere overenskomster AC9 og AC10.

(21) BVB/ABB-sammenslutningen har den 30. maj 1986 tilsendt Kommissionen de tre overenskomster i deres endelige udformning. Deres nøjagtige titel er:

— interbank-konventionen vedrørende værdipapirforretninger, hvori flere banker er involveret (Overeenkomst tussen de banken betreffende de tussenkomst van verscheidene banken bij de verrichtingen op effecten — Convention interbancaire relative à l'intervention de plusieurs banques dans les opérations sur titres),

— interbank-konventionen vedrørende betalinger fra udlandet, hvori flere banker er involveret (Overeenkomst tussen de banken betreffende de tussenkomst van verscheidene banken bij betalingen uit het buitenland — Convention interbancaire relative à l'intervention de plusieurs banques dans les paiements provenant de l'étranger),

— interbank-konventionen vedrørende indløsning af checks og veksler fra udlandet, og hvori to banker, der er etableret i Belgien, er involveret (Overeenkomst tussen de banken betreffende de tussenkomst van twee banken gevestigd in België bij het incasso van cheques en handelspapier uit het buitenland — Convention interbancaire relative à l'intervention de deux banques établies en Belgique dans l'encaissement de chèques et de papier commercial provenant de l'étranger).

E. Hovedpunkterne i de overenskomster, der er omfattet af denne beslutning

1. *Overenskomsten vedrørende værdipapirforretninger*

(22) I denne overenskomst fastlægges, hvor stor en del af den provision, som banker, der fungerer som domicil-banker, opkræver for deres bankforretninger, skal betale til andre banker med hjemsted i Belgien til gengæld for disses medvirken i forbindelse med forskellige andre værdipapirforretninger. Den del af provisionen, der således skal betales til andre medvirkende banker, beregnes som en procentsats af domicil-bankens egen provision. Procentsatsen varierer alt efter transaktionens art.

a) Indløsning af kuponer og værdipapirer

(23) For værdipapirer, for hvilke der er udstedt såkaldte CIK-certifikater (Caisse Interprofessionelle de Dépots et de Virements de Titres) samt for deres vedhængende kuponer, er provisionsandelen til de andre medvirkende banker på 50 % — dog højst 625 bfr. pr. ihændehaverpapir og højst 200 bfr. pr. kupon. For værdipapirer, for hvilke der ikke er udstedt et CIK-certifikat, samt for deres kuponer er provisionsandelen til de andre medvirkende banker på 80 % med et maksimum for ihændehaverpapirer på 625 bfr. pr. værdipapir og et maksimum på 200 bfr. pr. kupon, og for værdipapirer noteret på navn med et maksimum på 1 750 bfr. pr. værdipapir og 625 bfr. pr. kupon.

(24) For supranationale og internationale lån er provisionsandelen, der skal betales til andre medvirkende banker, på 40 %. For lån til Antwerpen, Bruxelles, Gent og Liège er provisionsandelen, der skal betales til andre medvirkende banker, på to tredjedele.

(25) For kuponer, der er vedhæftet udenlandske værdipapirer, er provisionsandelen til de andre banker på 40 %, dersom værdipapirerne er udstedt i form af CIK-certifikater, og på 50 % i de andre tilfælde.

b) Forskellige værdipapirforretninger

(26) Provisionsandelen til de andre banker er på 50 % af den provision, der opkræves i forbindelse med forskellige værdipapirforretninger, såsom ombytning, indskrivning, fornyelse af kuponark, stempling, kuponklipning af værdipapirer noteret på navn og deponering af værdipapirer forud for en generalforsamling.

(27) Når værdipapirerne deponeres hos Caisse Interprofessionelle de Dépots et de Virement de Titres (i det følgende benævnt CIK) beregnes provisionsandelen til de andre banker for så vidt angår de tre førstnævnte transaktioner, der er anført under foranstående punkt, på grundlag af CIK's favørtarif og efter fradrag af den provision, som CIK har betalt; provisionsandelen er nul for afstempling, da CIK oppebærer provisionen for denne transaktion.

(28) Provisionsandelen af den særlige provision, som opkræves af den bank, hos hvem nye værdipapirer deponeres, er ligeledes nul, dersom ombytning finder sted med uændrede numre, ligesom provisionsandelen af den særlige provision, der opkræves af den bank, hos hvem nye kuponark deponeres, også er nul, dersom der er tale om fornyelse af kuponark.

2. *Overenskomsten vedrørende betalinger fra udlandet*

(29) I denne overenskomst fastlægges den maksimumsprovision, der kan opkræves mellem banker indbyrdes for internationale betalinger i udenlandsk valuta, der finder sted via en bank i Belgien til en anden bank, der også er etableret i Belgien. Maksimumsprovisionen er fastsat til nul for transaktioner, der beløber sig til mindre end 1 000 bfr.; maksimumsprovisionen er fastsat til henholdsvis 225 bfr. for transaktioner til beløb mellem 1 001 og 100 000 bfr., 250 bfr. for transaktioner på mellem 100 001 og 300 000 og 600 bfr. for transaktioner, der beløber sig til mere end 300 000 bfr.

(30) Ifølge overenskomsten omfatter dens anvendelsesområde ikke:

— eurochecks, der udstedes indtil dækningsgrænsen (1),

— europæiske rejsechecks,

— rejsechecks i fremmed valuta, udstedt i destinatarbankens navn,

— køb, salg og indløsning af værdipapirer eller kuponer,

— betaling af udenlandske pensioner af social karakter, der foretages af juridiske personer til indehavere af indenlandske konti (2) eller lignende.

(31) Overenskomsten indeholder også en bestemmelse om, at den bank, der fungerer som mellemled, har pligt til i forbindelse med udførelsen af transaktioner, der er omfattet af overenskomsten, at afstå fra enhver illoyal konkurrence gående ud på, at banken direkte eller indirekte etablerer eller søger at etablere kontakt med destinatarbankens kunder.

3. *Overenskomsten vedrørende indløsning af checks og veksler fra udlandet*

(32) Denne overenskomst indeholder ikke længere bestemmelse om provisioners og gebyrers størrelse. Den fastslår blot princippet om opkrævning af provision og præciserer samtidig, hvem der skal betale provision og gebyr. Overenskomsten indeholder en bestemmelse om, at den bank, der indløser værdipapirerne, har ret til at afkræve ordregiveren provision og gebyr. Ved indløsning af check betales provisionen altid af ordregiveren. For så vidt angår veksler indeholder overenskomsten, der henviser til artikel 22 i de uniforme regler, der på dette område er udarbejdet af Det internationale Handelskammer (3), følgende bestemmelser: hvis anvisningen indeholder bestemmelser om, at provision og gebyrer skal betales af trassaten, og dersom denne nægter dette, kan den bank, der skal indløse checken, opkræve provision og gebyrer hos ordregiveren, medmindre indløsningsordren udtrykkeligt indeholder andre instrukser.

(33) Når en check — efter udtrykkelig anmodning fra trassaten — præsenteres hos en bank nr. 2 i Belgien, skal bank nr. 1 i sin anvisning klart præcisere dette, da bank nr. 2 i modsat fald debiterer bank nr. 1 provision og gebyrer, som om checkens præsentation for bank nr. 2 havde fundet sted efter den udenlandske ordregivers instruks; den provision, som bank nr. 2 har ret til at opkræve, kan ikke debiteres bank nr. 1, men derimod trassaten.

F. **Bemærkninger fra tredjemand**

(34) Der er ikke fremkommet bemærkninger fra tredjemand, efter at de tre overenskomster i hovedtræk har været offentliggjort i henhold til artikel 19, stk. 3, i forordning nr. 17.

II. RETLIG VURDERING

A. Artikel 85, stk. 1

1. *Virksomheder samt sammenslutninger af virksomheder*

(35) Da der er tale om økonomiske enheder, der udøver virksomhed af økonomisk art, er banker, der anvender de anmeldte overenskomster, virksomheder efter artikel 85. BVB/ABB-sammenslutningen, hvori sådanne virksomheder deltager, udgør en sammenslutning af virksomheder efter samme artikel.

2. *Aftaler mellem virksomheder samt vedtagelser inden for sammenslutninger af virksomheder*

(36) I denne forbindelse bør der sondres mellem banker, der er medlemmer, og banker, der ikke er medlemmer af BVB/ABB-sammenslutningen. Hvad angår medlemmerne af BVB/ABB-sammenslutningen, har der ikke her — til forskel fra de i 1962 anmeldte overenskomster — været tale om, at de formelt har tilsluttet sig de i denne beslutning omhandlede tre overenskomster. BVB/ABB-sammenslutningen har forelagt medlemmerne de tre overenskomster, idet sammenslutningen samtidig meddelte, at de nye overenskomster afløste de tidligere overenskomster, der ophævedes med virkning fra 1. april 1986. De tre nye overenskomster kan derfor, da der er tale om medlemmer af BVB/ABB-sammenslutningen, sidestilles med vedtagelser inden for sammenslutninger af virksomheder. Hvis dette ikke er tilfældet, kan der — i det omfang ingen af medlemmerne af BVB/ABB-sammenslutningen ved forelæggelsen af de nye overenskomster meddelte sammenslutningen, at de ikke ville overholde de pågældende overenskomster — siges at foreligge en stiltiende tilslutning til disse, således at der er tale om aftaler mellem virksomheder. I begge tilfælde falder aftalerne under alle omstændigheder ind under artikel 85.

(37) De banker, der ikke er medlemmer af BVB/ABB-sammenslutningen, kan som hidtil helt eller delvis anvende de af BVB/ABB-sammenslutningen udarbejdede overenskomster. Set ud fra dette aspekt må disse overenskomster anses som aftaler mellem virksomheder efter artikel 85.

(1) Dette maksimumbeløb modsvarer for øjeblikket ± 600 sfr.
(2) Valutaindlænding defineres som fysiske personer, der har deres faste hjemsted i Belgien, såvel som enhver juridisk person, hvis hjemsted er i Belgien.
(3) Det internationale Handelskammers brochure nr. 322.

3. *Påvirkning af handelen mellem medlemsstaterne*

(38) Begrebet »handelen« efter artikel 85 skal forstås vidt (1). Det omfatter således samhandel i almindelighed, herunder navnlig samhandel på det monetære område og bankforretninger.

(39) Nationale prisaftaler, der gælder for hele en medlemsstats område, kan føre til konsolidering af en national afskærmning, hvorved den i traktaten tilsigtede økonomiske integration således hæmmes. De af Belgische Vereniging der Banken/Association Belge des Banques anmeldte aftaler har virkninger på hele det nationale område.

(40) Som anført (2) af BVB/ABB-sammenslutningen selv i forbindelse med belgiske banker, der er etableret i udlandet, fortsætter en filial med at være en integreret del af den bank, som har oprettet filialen, og er underlagt hovedbankens direkte myndighed. Uanset hvad der kan siges at gælde for de i Belgien etablerede datterselskaber af udenlandske banker, ligger det under alle omstændigheder fast, at sådanne bankers filialer udgør en direkte forlængelse af disse banker og således deltager i samhandelen mellem medlemsstaterne.

(41) Men ud af de 84 banker, der ved udgangen af 1985 var etableret i Belgien, var 61 udenlandske banker (3) (ikke juridisk selvstændige filialer) eller belgiske banker, hvori udlandet har aktiemajoriteten (datterselskaber) — heraf 27 fra otte medlemsstater (4). Ud af disse 61 banker var 28 filialer — heraf 14 fra syv medlemsstater (5). Blandt de ti største banker — klassificeret efter størrelsen af deres samlede balance (5) — der ved udgangen af 1984 var etableret i Belgien, figurerer syv udenlandske banker eller banker, hvori udlandet har aktiemajoriteten (seks filialer og et datterselskab). Klassificeres bankerne — ikke efter deres balance — men efter deres indlån, figurerer fire udenlandske banker eller banker, hvori udlandet har aktiemajoriteten (to filialer og to datterselskaber) blandt de ti største banker, der ved udgangen af 1984 (6) var etableret i Belgien. Banker med udenlandsk tilknytning (filialer og datterselskaber, hvori udlandet har aktiemajoriteten) har inden for de sidste 15 år vundet stadig større indpas inden for den belgiske banksektor. I perioden 1970 til 1985 steg deres andel af den samlede balance således fra 22,5 % til 51,0 %, deres andel af indlån fra kunder fra 10,8 % til 19,9 % og deres andel af udlån til kunder fra 21,9 % til 40,9 %, medens deres andel i interbanktransaktioner steg fra 35,7 % til 67,5 % (7).

(42) Den internationalisering, der har fundet sted med hensyn til bankvirksomhed, bevirker ligeledes, at interbank-overenskomster vil få indvirkning på handelen mellem medlemsstaterne. Stadig flere udenlandske banker etablerer sig i Belgien, og som følge heraf udgør de internationale transaktioner, der udføres af disse banker, en stadig større andel af deres samlede virksomhed. Denne andel var i 1985 på 69,6 % af disse bankers samlede balance (mod 41 % i 1970), på 27,5 % af det samlede indlån fra kunder (mod 12,5 % i 1970), på 55,2 % af det samlede udlån til kunder (mod 23 % i 1970) og på 95,7 % af interbank-transaktioner (mod 95 % i 1970) (8).

(43) De tre overenskomster kan endvidere — da de indirekte omfatter service-ydelser over for såvel nationale som udenlandske kunder — påvirke samhandelen inden for Fællesskabet. To af overenskomsterne påvirker umiddelbart — da de direkte vedrører transaktioner i udenlandsk valuta eller transaktioner fra udlandet — samhandelen mellem medlemsstaterne. Den tredje — overenskomsten om værdipapirer — angår også samhandelen mellem medlemsstater, eftersom den har henblik på den ene side på udenlandske emittenter, der overdrager den finansielle service vedrørende deres værdipapirer i Belgien til belgiske banker, og på den anden side på udenlandske ejere af belgiske værdipapirer.

4. *Konkurrencebegrænsning*

(44) To af de tre overenskomster, dvs. den, der vedrører værdipapirforretninger, og den, der vedrører betalinger fra udlandet, begrænser — om ikke eliminerer — den ret, som de banker, der anvender overenskomsterne, har til bilateralt af fastlægge vederlaget for de serviceydelser, som de tilbyder hinanden indbyrdes. Ved at overholde overenskomsten vedrørende værdipapirforretninger afskærer bankerne sig fra muligheden for indbyrdes og individuelt af forhandle sig frem til mere favorable vilkår end dem, der er fastsat i overenskomsten. De i overenskomsten indeholdte konkurrencebegrænsninger vedrørende betalinger fra udlandet er endnu mere udtalte, fordi der i overenskomsten er fastsat ensartede provisioner og gebyrer, der er angivet i absolutte beløb : provisionens størrelse er således forud fastsat, hvilket ikke er tilfældet for overenskomsten vedrørende værdi-

(1) Se note 2 til nr. 11.
(2) Le réseau des banques belges à l'étranger — Aspects et Document, nr. 17 — AVB/ABB, april 1983, s. 6.
(3) Vade-mecum statistique du secteur bancaire 1985 — Aspects et Documents, nr. 49 — BVB/ABB, maj 1986, s. 88.
(4) Herunder Spanien og Portugal.
(5) Vade-mecum statistique du secteur bancaire 1985 — Aspects et Documents, nr. 49 — BVB/ABB, maj 1986, s. 34.
(6) Idem, s. 37.
(7) Idem, s. 89.
(8) Idem, s. 83.

papirforretninger, hvor man kun har fastsat den procentdel af provisionsandelen, der skal betales til andre medvirkende banker, hvorimod overenskomsten ikke fastsætter provisionsandelens nøjagtige størrelse, der afhænger af størrelsen af den provision, der opkræves af domicil-banken (denne provision er ikke længere fastsat i en interbank-overenskomst.

(45) Den tredje overenskomst, der vedrører indløsning af checks og veksler fra udlandet, indeholder ikke bestemmelser om provision og gebyrer. Men da denne overenskomst fastlægger princippet om og de nærmere vilkår for opkrævning af provision i forbindelse med udførelse af transaktioner, der falder ind under overenskomstens anvendelsesområde, vil den resultere i en mærkbar begrænsning af handlefriheden til skade for de banker, der anvender overenskomsten. Bankerne bliver enige på den ene side om ikke at yde denne service uden provision og på den anden side om at bestemme, hvem det tilkommer at udrede den således fastsatte provision. Muligheden for, at bankerne giver afkald på provisionen, er ingenlunde teoretisk, da denne provision ikke er bankernes eneste ressource, som de vil kunne give afkald på for at tiltrække kunder.

B. Artikel 85, stk. 3

(46) De fire betingelser, der er forudsætningen for fritagelse i henhold til artikel 85, stk. 3, er opfyldt i det foreliggende tilfælde af følgende grunde :

1. *Forbedring af bankers serviceydelser og af betalingssystemet*

(47) Overenskomsten vedrørende værdipapirforretninger resulterer i, at bankernes udbud af serviceydelser øges. Overenskomsten åbner mulighed for, at samtlige banker kan tilbyde deres kunder finansiel service, der omfatter samtlige værdipapirer, i stedet for blot at tilbyde dem financiel service med hensyn til de værdipapirer, som bankerne direkte — som domicil-banker — har fået til opgave at sælge af værdipapiremittenterne.

(48) Overenskomsten vedrørende betalinger fra udlandet forbedrer betalingssystemets effektivitet, da den giver de bankforbindelser, der fungerer som mellemled, mulighed for — om ikke andet så delvis — at lade den provision, som bankforbindelsen eventuelt pålægges at betale af den udenlandske korrespondentbank, overvælte på destinatarbanken. Hvis den provision, der skal betales til den bankforbindelse, der fungerer som mellemled, ikke var fastsat til et maksimumsbeløb, skulle der med hensyn til hver enkelt transaktion ske en forhandling mellem den bankforbindelse, der er destinatar, og den bankforbindelse, der fungerer som mellemled. Noget sådant ville forhale transaktionernes gennemførelse og øge udgifterne til skade for den endelige bruger, forudsat at denne omkostning overvæltes på ham. De tekniske fremskridt i forbindelse med brugen af edb ved udførelsen af sådanne transaktioner og nødvendigheden af at forbedre og accelerere de integrerede betalingssystemer retfærdiggør, at der anvendes ensartede maksimumsprovisioner over for samtlige bankforbindelser, der fungerer som mellemled, og som betjener sig af et integreret betalingssystem.

(49) Overenskomsten vedrørende indløsning af checks og veksler forbedrer ligeledes betalingssystemet ved på forhånd at præcisere, hvem der skal afholde omkostningerne, således at man undgår, at der senere opstår tvist, der kan lægge hindringer i vejen for udførelsen af de transaktioner, der falder ind under den her omhandlede overenskomst.

2. *Sikres forbrugerne en andel af fordelene?*

(50) Overenskomsten vedrørende værdipapirforretninger sikrer værdipapirejerne en rimelig fordel, fordi den giver dem mulighed for at henvende sig til den bank, hvori de er kunder, med henblik på udførelse af værdipapirtransaktioner omfattende værdipapirer, som deres bank ikke har påtaget sig at handle med. Takket være denne mulighed skal værdipapirejerne altså ikke henvende sig til forskellige domicilbanker, da alle deres værdipapirtransaktioner kan centraliseres i en enkelt bank — dvs. den bank, hvori de har en konto. Hertil kommer, at der ikke skal betales ekstraprovision for denne service — hverken af værdipapirejeren eller af emittenten, da den bank, der fungerer som mellemled, får provision af domicil-banken, som betaler den en del af den provision, som den modtager af emittenten af værdipapirerne for at yde sin finansielle service.

(51) Overenskomsten vedrørende betalinger fra udlandet sikrer også de endelige forbrugere en rimelig andel af fordelen, da modtagere af betalinger fra udlandet i kraft af overenskomsten undgår at skulle henvende sig til en anden bank end den, hvori de er kunder, i alle de tilfælde, hvor deres bank ikke fungerer som korrespondentbank for den bank, der er ertableret i udlandet, og hvorfra ordren kommer. Hertil kommer, at der ikke nødvendigvis opkræves provision som betaling for en sådan transaktion. Ved overenskomsten pålægges den bank, der fungerer som mellemled, nemlig ikke pligt til at opkræve en sådan provision, idet overenskomsten kun forudser mulighed for noget sådant. Endvidere er provisionen fastsat til et maksimumsbeløb : hvis den bank, der fungerer som mellemled, beslutter at opkræve en provision, kan banken fastsætte provisionens størrelse til et beløb, der ligger under maksimumsbeløbet. Dette maksimumsbeløb, der er fastsat til 600 bfr. for de beløbsmæssigt største transaktioner, er i øvrigt under alle omstændigheder mindre end de transaktionsomkostninger, som den bank, der fungerer som mellemled, skal afholde, og som i gennemsnit er på omkring 750 bfr.; den endelige forbruger betaler altså i intet

tilfælde de reelle omkostninger i forbindelse med den ydede service, selv om provisionen kan synes høj for transaktioner til et beskedent beløb. Brugerne, herunder de banker, der fungerer som mellemled, og som varetager destinatarbankens opgaver, og navnlig kunderne, dvs. den endelige forbruger, sikres i høj grad en betydelig andel af fordelene. Betalingerne effektueres nu hurtigere, selv om antallet af transaktioner er i stadig stigen, og brugerne påføres ikke uforudsete omkostninger, der på et vilkårligt grundlag beregnes efterfølgende. Formålet med overenskomsten er netop at begrænse sådanne omkostninger til et rimeligt beløb, der er kendt på forhånd, og som på forhånd frit forhandles af alle de banker m.v., der ligeledes deltager i clearingordningen, således at ingen af disse banker påføres urimelige vilkår eller stilles ugunstigt i konkurrencemæssig henseende.

(52) Overenskomsten vedrørende indløsning af checks og veksler fra udlandet sikrer ligeledes brugerne en betydelig andel af fordelen, fordi den belgiske trassat i kraft af overenskomsten kun behøver at henvende sig til sin bank og ikke til en anden bank i Belgien, der fungerer som korrespondentbank for den i udlandet etablerede bank, hvorfra ordren hidrører. Hertil kommer, at ved ikke at fastsætte den angivne provision til et bestemt beløb tillader overenskomsten eventuelt en forhandling om dennes størrelse, som kan være til fordel for den, som det endeligt påhviler at udrede denne provision.

3. *Begrænsningernes nødvendige karakter*

(53) De konkurrencebegrænsninger, der er pålagt ved overenskomsten vedrørende værdipapirforretninger, er nødvendige for at sikre en velfungerende global service i forbindelse med værdipapirtransaktioner. Når de banker, der fungerer som mellemled, påtager sig at udføre service med hensyn til værdipapirer, for hvilke de ikke er domicil-bank, yder de herved en service både over for de af deres kunder, der ejer værdipapirerne, og over for de domicilbanker, for hvem de udfører en del af opgaven, samt over for værdipapiremittenterne, som således ikke længere skal udpege en lang række forskellige domicil-banker. Når samtlige banker i et land kollektivt yder en sådan service over for samtlige kunder i det pågældende land, må vilkårene for udførelsen af denne service nødvendigvis fastsættes af bankerne ved fælles overenskomst. Når provisionsandelene, der betales til andre medvirkende banker, varierer fra bank til bank, må der for hvert enkelt værdipapir føres bilaterale forhandlinger mellem de 84 banker, der har tilsluttet sig overenskomsten.

(54) De samme betragtninger kan fremføres for så vidt angår overenskomsten vedrørende betalinger fra udlandet. Der er også her tale om, at samtlige banker kollektivt yder en service til samtlige kunder. Ved at overføre en betalingsordre til destinatarbanken yder den bank, der fungerer som mellemled, en service over for betalingsmodtageren, som ikke er bankens egen kunde. Den bankerne pålagte begrænsning i form af, at de ikke må overskride de i overenskomsten fastsatte maksimumbeløb, er nødvendige for at forhindre, at de mindre banker, der ofte ikke har nogen korrespondentbank, og som derfor i højere grad fungerer som destinatarbank end mellemled, pålægges urimelige vilkår og således stilles ugunstigt i konkurrencemæssig henseende.

(55) De i overenskomsten vedrørende indløsning af checks og veksler fra udlandet indeholdte konkurrencebegrænsninger er nødvendige for at harmonisere de regler, der følges på området, og således undgå, at der opstår tvist med hensyn til hvem, der skal betale provision og gebyrer. I tilfælde af tvist ville der være risiko for, at visse banker nægtede at yde denne service, som er til fordel for kunderne.

4. *Konkurrencemuligheder*

(56) Overenskomsten vedrørende værdipapirforretninger regulerer ikke forholdet mellem bankerne og deres kunder — hverken forholdet til emittenterne eller forholdet til værdipapirejerne. Bankerne kan frit fastsætte den provision, som de fakturerer de emittenter, som pålægger bankerne at udføre service i forbindelse med handel med de af dem udstedte værdipapirer. Den del af provisionen, der i praksis betales til de banker, der fungerer som mellemled, varierer således afhængigt af den provision, som domicil-banken (-bankerne) afkræver emittenten: kun provisionsandelens procentuelle størrelse i forhold til den provision, der opkræves af domicilbanken, er fastsat på forhånd. Emittenterne har således mulighed for at drage fordel af konkurrencen mellem de forskellige banker for derved at opnå de bedst mulige vilkår ved som domicil-bank (-banker) at vælge den (eller dem), der opkræver de laveste provisioner.

(57) Overenskomsten vedrørende betalinger fra udlandet regulerer heller ikke forholdet mellem bankerne og deres kunder. Der består konkurrencemulighed på to niveauer. For det første kan den bank, der fungerer som mellemled, undlade at opkræve provision, og dersom den beslutter at opkræve en sådan, kan den fastsætte provisionen til et beløb, der ligger under det i overenskomsten fastsatte maksimum. For det andet kan destinatarbanken — dersom den bank, der fungerer som mellemled, forlanger en provision — helt eller delvis undlade at overvælte denne provision på bankens kunde, til hvem betaling skal ske. Det er således op til destinatarbanken at bestemme, i hvilket omfang provisionen for betalingen skal overvæltes på kunderne.

(58) Overenskomsten vedrørende indløsning af checks og veksler fra udlandet indeholder ikke bestemmelser om provisionens størrelse, men forudser blot, at provision skal betales. Der består således mulighed for konkurrence mellem bankerne på det her omhandlede område. Disse kan for den samme service forlange provisioner af forskellig størrelse, idet de kun har et efterfølgende kendskab til provisionsbeløbet.

C. Artikel 6 og 8 i forordning nr. 17

(59) I henhold til artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 17, har denne beslutning virkning fra den 30. maj 1986, på hvilken dato BVB/ABB-sammenslutningen forelagde Kommissionen de af denne beslutning omfattede tre overenskomster i deres endelige version.

(60) Den i nærværende beslutning omhandlede fritagelse indrømmes for en periode af ti år i første omgang, jf. artikel 8, stk. 1, i forordning nr. 17, da de i overenskomsterne indeholdte konkurrencebegrænsninger ikke er af vidtrækkende karakter.

(61) For at Kommissionen kan sikre sig, at de vilkår, der ligger til grund for fritagelsen, fortsat er opfyldt i hele den periode, hvor fritagelsen gælder, bør BVB/ABB-sammenslutningen straks meddele Kommissionen eventuelle supplerende bestemmelser til eller ændringer i de tre pågældende overenskomster samt forelægge Kommissionen enhver ny aftale, der indgås mellem sammenslutningens medlemmer —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

I henhold til EØF-traktatens artikel 85, stk. 3, erklæres bestemmelserne i artikel 85, stk. 1, uanvendelige for perioden fra den 30. maj 1986 til den 29. maj 1996 på følgende tre aftaler, der er indgået mellem medlemmerne af Belgische Vereniging der Banken/Association Belge des Banques:

— interbank-konventionen vedrørende værdipapirforretninger, hvori flere banker er involveret (Overeenkomst tussen de banken betreffende de tussenkomst van verscheidene banken bij de verrichtingen op effecten — Convention interbancaire relative à l'intervention de plusieurs banques dans les opérations sur titres),

— interbank-konventionen vedrørende betalinger fra udlandet, hvori flere banker er involveret (Overeenkomst tussen de banken betreffende de tussenkomst van verscheidene banken bij de betalingen uit het buitenland — Convention interbancaire relative à l'intervention de plusieurs banques dans les paiements provenant de l'étranger),

— interbank-konventionen vedrørende indløsning af checks og veksler fra udlandet, og hvori to banker, der er etableret i Belgien, er involveret (Overeenkomst tussen de banken betreffende de tussenkomst van twee banken gevestigd in België bij het incasso van cheques en handelspapier uit het buitenland — Convention interbancaire relative à l'intervention de deux banques établies en Belgique dans l'encaissement de chèques et de papier commercial provenant de l'étranger).

Artikel 2

Følgende påbud knyttes til denne beslutning: det pålægges Belgische Vereniging der Banken/Association Belge des Banques straks at meddele Kommissionen eventuelle supplerende bestemmelser til eller ændringer i de i artikel 1 omhandlede tre overenskomster samt til at forelægge enhver ny aftale, der indgås mellem sammenslutningens medlemmer.

Artikel 3

Denne beslutning er rettet til Belgische Vereniging der Banken/Association Belge des Banques, Rue Ravenstein 36 (Boite 5), B-1000 Bruxelles.

Udfærdiget i Bruxelles, den 11. december 1986.

På Kommissionens vegne

Peter SUTHERLAND

Medlem af Kommissionen